

KUPUJ ODPOWIEDZIALNIE

WODA NA WAGĘ ZŁOTA

czyli co warto wiedzieć o kryzysie wodnym
i jak mu przeciwdziałać?

WODA NA WAGĘ ZŁOTA

Choć wydaje się być towarem absolutnie podstawowym, dla wielu osób już dziś jest dobrem luksusowym. Mowa o wodzie. Dostęp do świeżej i czystej wody pitnej jest dla nas – Polek i Polaków czymś oczywistym (do tego czy słusznie, przejdziemy dalej). Dla tych, którzy żyją na mniej uprzywilejowanych terenach, oczywistym jest zaś kryzys wodny.

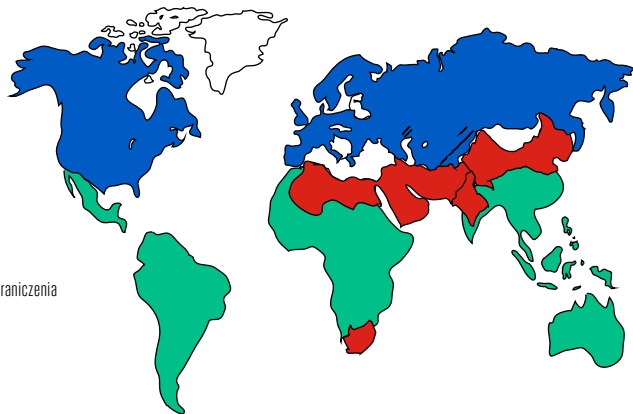
ŚWIAT

i Obecnie około 2,1 mld ludzi na świecie nie ma dostępu do wody pitnej, a ponad dwa razy więcej pozbawionych jest podstawowej infrastruktury sanitarnej. Oznacza to, że 1 na 3 osoby nie ma dostępu do wody pitnej, a 6 na 10 osób nie ma odpowiednich warunków by zachować czystość i higienę w miejscu zamieszkania.

i Według Światowej Organizacji Zdrowia 36 krajów na świecie zmaga się z deficytem wody. Problem ten dotyczy głównie Azji i Afryki, jednak takim krajem europejskim jak np. Macedonia, Grecja i Hiszpania, w dłuższej perspektywie czasu także grozi poważny kryzys.

PRZEWIDYWANY NIEDOBÓR WODY NA ŚWIECIE W 2025 R.

- Fizyczny niedobór wody
- Gospodarczy niedobór wody
- Niewielki niedobór wody lub brak ograniczenia
- Nie oszacowano

Źródło: https://www.researchgate.net/figure/Projected-Water-Scarcity-in-2025_fig1_228701911

i Wraz ze złą kondycją wód i jej zanieczyszczeniem, rośnie prawdopodobieństwo infekcji i chorób. Co roku z powodu biegunki wywołanej złym zaopatrzeniem w wodę oraz fatalnymi warunkami higienicznymi umiera na świecie około 297 tys. dzieci poniżej piątego roku życia.

i Morza i oceany zajmują 70% powierzchni Ziemi, wytwarzają 50% dostępnego tlenu, a same oceany pochłaniają około 30% dwutlenku węgla powstałego w wyniku działalności człowieka. Rosnące z roku na rok zanieczyszczenie wód sprawia, że coraz trudniej jest im nie tylko łagodzić skutki globalnego ocieplenia, ale też dostarczać ryb, ponieważ wiele gatunków jest już dziś na wymarciu. Dla przykładu w Morzu Bałtyckim zarówno populacja dorsza, jak i śledzia są w krytycznym stanie.

i Szacuje się, że każdego roku do mórz i oceanów trafia około 10 mln ton śmieci. Większość z nich to tworzywa sztuczne, które nigdy całkowicie z nich nie znikną. Część potrzebuje kilkuset lat, żeby rozłożyć się na drobiny, ale w tych drobinach i tak często jest mikroplastik. Śmieci trafiają do mórz, a następnie do oceanów przez działalność człowieka za pośrednictwem rzek i systemów kanalizacji.

i Największe dotąd odkryte skupisko śmieci powstało w północnej części Oceanu Spokojnego między Kalifornią a Hawajami. Zanim naukowcom związanym z projektem **The Ocean Cleanup** udało się usunąć część tworzących tę „wyspę” odpadów, jej wagę oceniano nawet na blisko 130 tys. ton. Do dziś 99,9 proc. masy śmieciowej stanowi w niej plastik.

Fot. Unsplash: Naja Bertolt Jensen

Czy aby na pewno dostęp do świeżej i czystej wody pitnej powinniśmy traktować w Polsce jako oczywistość? Niestety Polska również jest w grupie państw, którym grozi deficyt wody. Wpływa na to wiele czynników. Do najważniejszych należą:

1. Zmiany klimatyczne

Kojarzysz śnieg w kwietniu, dodatnie temperatury w grudniu, a zamiast częstych, ale niewielkich opadów – deszcze nagłe i potężne? To sprawia, że pomiędzy poszczególnymi ulewami występują okresy suszy, podczas których gleba wysycha. Suche podłoże nie jest zaś w stanie przyjąć obfitych opadów, co sprawia, że woda zamiast wsiąkać w głąb kolejnych warstw gleby i zasilić wody gruntowe, spływa do rzek, co powoduje zagrożenie powodzią.

Fot. Unsplash: Paweł Czerwinski

Według raportu Greenpeace, w Polsce najwięcej wody pochłania przemysł energetyczny. Elektrownie węglowe stanowią aż 70% poboru w kraju. Dla porównania, w Niemczech przemysł węglowy stanowi 18% całkowitego krajowego zapotrzebowania na wodę.

[przejrzyj cały raport Greenpeace tutaj](#)

Na zły stan rzek wpływają także zmiany klimatu. Beźśnieźne i względnie ciepłe zimy sprawiają, że rzeki nie są dostatecznie zasilane wodami roztopowymi, co powoduje suszę glebową oraz hydrologiczną.

Ponieważ produkcja żywności będzie wciąż rosta, konieczna jest minimalizacja szkodliwego wpływu rolnictwa na wodę. Niezwykle ważna jest edukacja rolników i stosowanie praktyk rolniczych mających na celu zatrzymanie związków biogennych w gospodarstwie, tak aby nie trafiły do rzek, a następnie do Bałtyku.

2. Zanieczyszczenie rzek

Czy wiesz, że rzeki w Polsce pokrywają ok. 84% zapotrzebowania na wodę? Ze względu na żyzne gleby i łatwą dostępność do wód, obszary nadrzeczne stanowią jedno z najkorzystniejszych rejonów dla rozwoju rolnictwa. Naturalne rzeki i otaczające je mokradła efektywnie wychwytyują i usuwają zanieczyszczenia ze środowiska. To także miejsce życia wielu gatunków roślin i zwierząt. A jednak, mimo ogromnego znaczenia i pełnionych przez nie funkcji, do rzek trafiają ścieki przemysłowe i z gospodarstw domowych, a wraz z nimi niebezpieczne substancje, w tym metale ciężkie, pestycydy czy farmaceutyki. W okresie zimowym problemem są również jony chloru pochodzące z soli drogowej.

3. Eutrofizacja Bałtyku, czyli przeżyźnienie morza

Zachodzi na skutek zbyt dużych ilości związków azotu i fosforu, które przedostają się do Bałtyku wraz z nawozami z rolnictwa. Tworzą one dogodne warunki do zakwitów glonów i sinic. Obumierające glony opadają na dno zbiornika, gdzie ulegają rozkładowi, zużywając przy tym zgromadzony w przydennych warstwach wody tlen. Gdy brakuje tlenu, wzrasta ilość bakterii beztlenowych, które produkują szkodliwy dla organizmów morskich siarkowodór. W ten sposób powstają pustynie tlenowe, czyli martwe strefy, w których wszelkie życie zamiera. W ciągu ostatnich 120 lat powierzchnia stref martwych w Bałtyku wzrosła 10-krotnie zajmując obecnie około 17% powierzchni morza.

CO MOŻESZ ZROBIĆ TY JAKO JEDNOSTKA, BY NIE POGŁĘBIAĆ PROBLEMU?

Codziennie decyzje każdego z nas mają znaczenie! Dlatego:

- ✓ Zadbaj o szczelność sieci wodociągowej – napraw ciekące i nieszczelne urządzenia.
- ✓ Pamiętaj, żeby zakręcać kran – np. podczas mycia zębów czy mydlenia rąk. Niech woda się nie marnuje!
- ✓ Zamість kąpieli w wannie wybieraj szybki prysznic.
- ✓ Używając zmywarki czy pralki dbaj o to, by wykorzystywać ich maksymalny załadunek.
- ✓ Jeśli mieszkasz w domu, zbieraj deszczówkę. Możesz ją później wykorzystać np. do podlewania kwiatów.
- ✓ Unikaj plastiku! Aż 1/3 wszystkich odpadów plastikowych trafia do środowiska naturalnego – znaczna część do mórz i oceanów. To sprawia, że każdego roku w morzach i oceanach przybywa około 8 milionów ton plastikowych odpadów.
- ✓ Kupuj kosmetyki bez mikroplastiku, który z łatwością przedostaje się do wód i zanieczyszcza je, stanowiąc także zagrożenie dla zwierząt. Do polskiego Bałtyku trafia około 40 ton mikroplastiku rocznie!

Koniecznie sprawdzaj skład kosmetyków, które kupujesz i upewnij się, że nie ma w nich mikroplastiku. Znajdziesz go pod takimi chemicznymi nazwami, jak:

- Polyethylene / PE
- Polipropylene / PP
- Polyethylene Terephthalate / PET / PETE
- Polyester, Polyester-1, Polyester-11, PES

- Polyamid / PA
- Nylon-12, Nylon-6, Nylon-66,
- Polyurethane, Polyurethane-2, Polyurethane-14, Polyurethane-35 / PUR / PU
- Polyimide, Polyimid-1 / PI
- Ethylene-Vinyl Acetate / EVA
- Acrylates Copolymer
- Polyquaternium-7 / P7

✓ Kupuj i używaj ubrania wyłącznie z surowców naturalnych, takich jak: len, bawełna, wełna, wiskoza i modal. Upewnij się, by nie miały one domieszek materiałów syntetycznych. Podczas prania pojedynczej sztuki odzieży, wykonanej z poliestru, akrylu czy nylonu, do kanalizacji uwalnia się ponad 700 000 mikrowłókien plastiku, który następnie ląduje w rzekach, morzach i oceanach.

✓ Dbaj o swoje ubrania. Naprawiaj je i oddawaj innym, jeśli już Ci się znudziły.

✓ Kupuj jedzenie odpowiedzialnie i nie marnuj go. Do jego produkcji wykorzystano bowiem mnóstwo wody. Dotyczy to zwłaszcza mięsa. Produkcja zwierzęca odpowiada aż za 70% światowego zużycia wody słodkiej.

✓ Jeśli jesz ryby, wybieraj te ze zrównoważonych połowów oraz posiadające wiarygodne certyfikaty, takie jak **Certyfikat Zrównoważonego Rybołówstwa (MSC)** czy **Certyfikat Odpowiedzialnej Hodowli (ASC)**

Nie chcesz rezygnować z jedzenia ryb?
Informacje o konkretnych gatunkach ryb,
stanie zasobów oraz wpływie ich hodowli
na środowisko znajdziesz w Poradniku
Rybnym WWF: <https://ryby.wwf.pl>

samochód ok. 400 000 l

sprawdź tutaj
swój ślad wodny

www.watercalculator.org

1 kg wołowiny
ok. 15 000 l

A CO DALEJ?

- Edukuj innych! Edukacja ekologiczna daje szansę na wykształcenie odpowiedzialnych nawyków u innych.

- Jeśli masz taką możliwość, możesz stworzyć ogród deszczowy (może na działce, boisku szkolnym lub w innym miejscu w swoim mieście?). Ogród deszczowy pozwala na usuwanie zanieczyszczeń z przepływającej wody deszczowej i zatrzymanie jej. Wchłaniając nawet 30-40% więcej wody niż trawnik zwiększa ilość wody w ekosystemie. O tym, jak go założyć przeczytasz m.in. w [artykule na stronie Muratora](#).

- Możesz też zaangażować się w działania organizacji zajmujących się problem deficytu wody. Twojej uwadze szczególnie polecamy:

- ➔ **Siostry Rzeki** oraz **Koalicję Ratujmy Rzeki**, które zwracają uwagę na społeczną wartość czystych i naturalnych rzek. Manifestują przeciwko budowaniu sztucznych zapór, regulacji czy grodzeniu rzek. Aktywistki edukują i prowadzą działania artystyczne, wystawy nt. kondycji polskich rzek. i nie tylko.

- ➔ **WWF**, które dba o przyrodę, w tym o czyste rzeki, i ginące gatunki. Jedną z form pomocy, jakie oferuje organizacja, jest symboliczna adopcja zwierzęcia, np. żyjących w Bałtyku morświna czy foki szarej.

- ➔ Jako **Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie** także prowadzimy szereg działań m.in. w zakresie zmian klimatycznych, zrównoważonej gospodarki wodnej czy odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji. Organizujemy różnego rodzaju warsztaty i spotkania, zapraszamy ekspertów i ekspertki, przygotowujemy materiały edukacyjne i tworzymy raporty. **Możesz do nas dołączyć** zapisując się na organizowane przez nas wydarzenia lub włączyć się w nasze działania zostając wolontariuszem lub wolontariuszką.

Fot. zdjęcia z akcji Sióstr Rzeki

Konsekwentnie i na różne sposoby poddajemy refleksji nawyki konsumenckie polskiego społeczeństwa, po to, by świat, w którym żyjemy stawał się czystszy, bardziej sprawiedliwy, bezpieczniejszy i lepszy.

Dołącz do nas! Stań się częścią czegoś fajnego. Włącz się w kampanie, akcje uliczne, zbieraj z nami podpisy, prowadź zajęcia z młodzieżą.

ekonsument.pl/dolacz

Wspieraj nas! Tylko wsparcie takich osób jak Ty nadaje naszym działaniom sens.

ekonsument.pl/wesprzyj

Jeżeli masz pytania - napisz do nas: info@ekonsument.pl

ekonsument.pl

facebook.com/kupujodpowiedzialnie

instagram.com/kupujodpowiedzialnie

Współfinansowane
przez Unię Europejską

Publikacja powstała w ramach projektu People&Planet współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Za treści publikacji odpowiada Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie. Poglądy w niej wyrażone niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.